

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΧΗΜΕΙΑΣ ΓΥΛΥΚΕΙΟΥ: ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟ (13)

Θέμα Α

Για τις παρακάτω ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής Α1-Α5 να γράψετε απλά το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

A1. Σε δοχείο έχει αποκατασταθεί η ισορροπία: $\text{PCl}_3(\text{g}) + 3\text{NH}_3(\text{g}) \rightleftharpoons \text{P}(\text{NH}_3)_2(\text{g}) + 3\text{HCl}(\text{g})$. Αυξάνουμε τον όγκο του δοχείου της ισορροπίας, υπό σταθερή θερμοκρασία. Πως θα μεταβληθεί η ταχύτητα της αντίδρασης προς τα δεξιά (v_1) και η ταχύτητα της αντίδρασης προς τα αριστερά (v_2) με την αύξηση του όγκου του δοχείου;

- A) Η v_1 θα αυξηθεί και η v_2 θα μειωθεί
B) Η v_2 θα αυξηθεί και η v_1 θα μειωθεί
Γ) Και οι δύο ταχύτητες θα μειωθούν αλλά θα παραμείνουν ίσες
Δ) Και οι δύο ταχύτητες θα παραμείνουν αμετάβλητες
- Μονάδες 5**

A2. Σε ένα αραιό υδατικό διάλυμα ο λόγος των συγκεντρώσεων, $\frac{[\text{H}_3\text{O}^+] \cdot [\text{OH}^-]}{[\text{H}_2\text{O}]}$, θα έχει τιμή στους 25°C ίση με:

- A) 10^{-7} B) 10^{-14} Γ) $1,8 \cdot 10^{-16}$ Δ) 18
- Μονάδες 5**

A3. Σε ποιον από τους παρακάτω επιστήμονες αποδίδεται η κυματική θεωρία της ύλης;

- A) Στον De Broglie   B) Στον Schrödinger   Γ) Στον Planck   Δ) Στον Heisenberg
- Μονάδες 5**

A4. Ένα σωματίδιο (άτομο ή ιόν) διαθέτει 3 μονήρη ηλεκτρόνια στην ηλεκτρονιακή του δομή στη θεμελιώδη κατάσταση.

Ποιο από τα παρακάτω μπορεί να είναι το σωματίδιο αυτό;

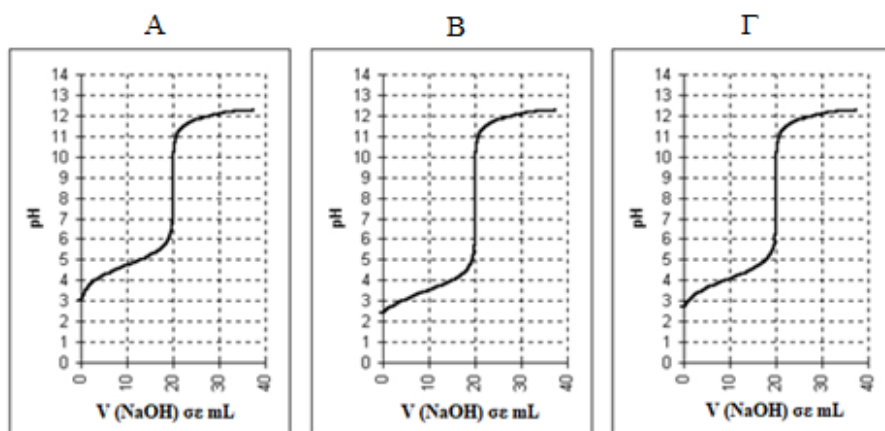
- A) Άτομο στοιχείου της 3ης (IIIB) ομάδας
B) Άτομο στοιχείου της 13ης (IIIA) ομάδας
Γ) Άτομο στοιχείου της 15ης (VA) ομάδας
Δ) Το ιόν ${}^7\text{N}^{3-}$ ή το ιόν ${}^{15}\text{P}^{3-}$
- Μονάδες 5**

A5. Η αιθανόλη μπορεί να προκύψει με θέρμανση υδατικού διαλύματος βρωμοαιθανίου, παρουσία KOH. Η αντίδραση αυτή είναι ένα παράδειγμα αντίδρασης:

- A) αναγωγής   B) προσθήκης   Γ) απόσπασης   Δ) υποκατάστασης
- Μονάδες 5**

Θέμα Β

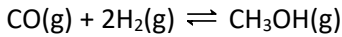
B1. Τρία υδατικά διαλύματα περιέχουν τρία διαφορετικά ασθενή μονοπρωτικά οξέα σε άγνωστες συγκεντρώσεις. Το ένα περιέχει βιταμίνη C (ασκορβικό οξύ, $\text{pK}_a = 4,1$), το άλλο ασπιρίνη (ακετυλοσαλικυλικό οξύ, $\text{pK}_a = 3,5$) και το τρίτο οξικό οξύ (αιθανικό οξύ, $\text{pK}_a = 4,8$). Τα τρία αυτά διαλύματα ογκομετρούνται με το ίδιο πρότυπο διάλυμα, NaOH 0,1 M και λαμβάνονται οι τρεις καμπύλες ογκομέτρησης Α, Β και Γ που ακολουθούν.

Να αντιστοιχήσετε τα διαλύματα των οξέων στις καμπύλες ογκομέτρησης Α, Β και Γ. Δεν απαιτείται αιτιολόγηση.

Μονάδες 6

B2. Βιομηχανικά η μεθανόλη (CH₃OH) μπορεί να προκύψει με βάση την εξής αντίδραση:

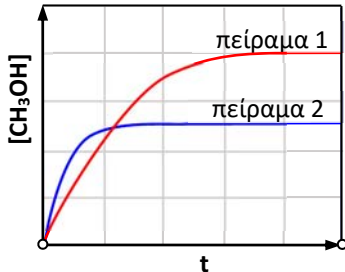

Με βάση την παραπάνω αντίδραση διεξήχθησαν τα παρακάτω δύο πειράματα:

Πείραμα 1: Ποσότητες CO(g) και H₂(g) μεταφέρθηκαν στο ίδιο δοχείο και αποκαταστάθηκε η παραπάνω ισορροπία σε θερμοκρασία T₁.

Πείραμα 2: Το ίδιο πείραμα (1) εκτελέστηκε σε θερμοκρασία T₂ > T₁.

Το διάγραμμα που ακολουθεί εμφανίζει τις καμπύλες αντίδρασης για τη CH₃OH στα δύο πειράματα 1 και 2.

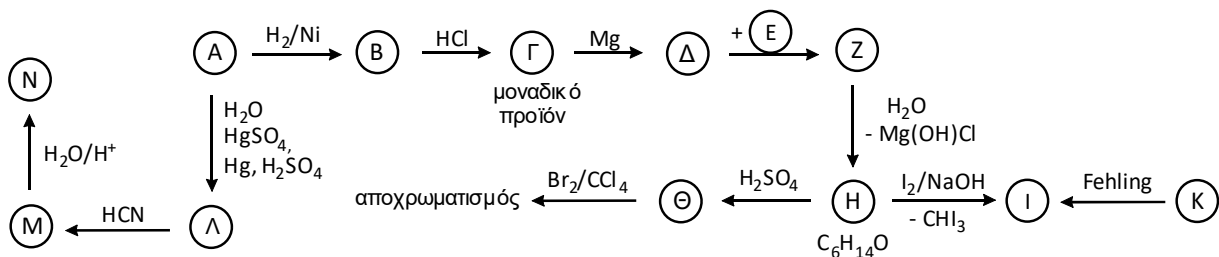
Να εξηγήσετε:

α) Αν η αντίδραση προς τα δεξιά είναι εξώθερμη ή ενδόθερμη.

β) Αν η σταθερά ισορροπίας (K_c) στο πείραμα 2 είναι μεγαλύτερη, μικρότερη ή ίση με αυτή στο πείραμα 1.

Μονάδες 6

B3. Με βάση το διάγραμμα των αντιδράσεων που ακολουθεί να γράψετε τους συντακτικούς τύπους των οργανικών ενώσεων Α (αλκίνιο), Β, Γ, Δ, Ε, Ζ, Η, Θ, Ι, Κ, Λ, Μ και Ν.

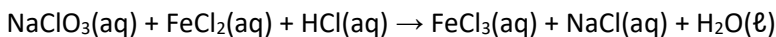
Μονάδες 13

Θέμα Γ

Γ1. Το NaClO₃ (χλωρικό νάτριο) χρησιμοποιείται σε φυτοφάρμακα.

α) Ποιοι οι αριθμοί οξείδωσης των 3 στοιχείων στην ένωση αυτή;

β) Για το προσδιορισμό της περιεκτικότητας ενός φυτοφαρμάκου σε NaClO₃ χρησιμοποιείται η αντίδραση που ακολουθεί:

Να συμπληρώσετε την αντίδραση με τους κατάλληλους συντελεστές.

γ) 20 g ενός φυτοφαρμάκου (που περιέχει NaClO₃ και άλλες αδρανείς ύλες) διαλύονται σε νερό και προκύπτει διάλυμα όγκου 1 L. Στο διάλυμα αυτό προσθέτουμε περίσσεια διαλύματος FeCl₂ όγκου 100 mL και συγκέντρωσης 0,36 M και το διάλυμα οξινίζεται με HCl. Μετά την ολοκλήρωση της αντίδρασης, η περίσσεια του FeCl₂ αντέδρασε πλήρως με 40 mL διαλύματος K₂Cr₂O₇ 0,1 M.

i. Να γράψετε την αντίδραση του FeCl₂ με το K₂Cr₂O₇, παρουσία HCl, συμπληρωμένη με τα προϊόντα και τους κατάλληλους συντελεστές

ii. Να υπολογίσετε τα mol του FeCl₂ που αντέδρασαν με το διάλυμα του K₂Cr₂O₇ καθώς και τα mol του FeCl₂ που αντέδρασαν με το NaClO₃.

iii. Να υπολογίσετε την περιεκτικότητα (w/w) του φυτοφαρμάκου σε NaClO₃. Για το NaClO₃, M_r = 106,5.

Μονάδες 13

Γ2. 3,6 g ενός ακόρεστου μονοκαρβοξυλικού οξέος (ACOOH) αντιδρούν πλήρως με CaCO₃ και προκύπτουν 560 mL αερίου μετρημένα σε STP.

α) Να προσδιοριστεί η σχετική μοριακή μάζα του οξέος (ACOOH).

β) Άλλα 3,6 g του οξέος (ACOOH) αποχρωματίζουν το πολύ 50 mL διαλύματος Br₂ σε CCl₄ περιεκτικότητας 16% w/v.

i. Να εξηγήσετε γιατί το οξύ περιέχει αποκλειστικά ένα διπλό δεσμό στο μόριό του. **ii.** Να γράψετε το συντακτικό τύπο του.

γ) Να σημειώσετε τον τύπο του υβριδισμού που παρουσιάζουν τα άτομα C του οξέος (ACOOH) καθώς και τον αριθμό των σ και των π δεσμών.

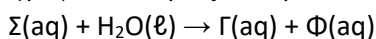
δ) Το οξύ (ACOOH) κατεργάζεται με CH₃OH σε κατάλληλες συνθήκες και προκύπτει εστέρας (X), ο οποίος πολυμερίζεται σε κατάλληλες συνθήκες προς πολυμερές (Ψ). Να γράψετε τους συντακτικούς τύπους των ενώσεων X και Ψ.

Σχετικές ατομικές μάζες, C:12, H:1, O:16, Br:80.

Μονάδες 12

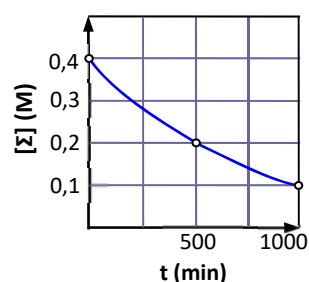
Θέμα Δ

Δ1. Μελετάμε την αντίδραση υδρόλυσης της σακχαρόζης (κοινή ζάχαρη) προς γλυκόζη και φρουκτόζη, υπό σταθερή θερμοκρασία και σε σταθερό pH = 5 (με τη βοήθεια ρυθμιστικού διαλύματος). Η αντίδραση μπορεί να περιγραφεί από την εξίσωση:

όπου Σ η σακχαρόζη, Γ η γλυκόζη και Φ η φρουκτόζη.

Η αρχική συγκέντρωση της σακχαρόζης είναι $[\Sigma]_0 = 0,4 \text{ M}$ και η μεταβολή της συγκέντρωσής της στα πρώτα 1000 min της αντίδρασης εμφανίζεται στο διπλανό διάγραμμα.

α) Να υπολογίσετε τη μέση ταχύτητα της αντίδρασης σε $\text{M} \cdot \text{min}^{-1}$, για τα εξής χρονικά διαστήματα: i. από $t = 0$ μέχρι $t = 500 \text{ min}$ και ii. από $t = 500$ μέχρι $t = 1000 \text{ min}$. Να εξηγήσετε γιατί η ταχύτητα της αντίδρασης είναι μικρότερη στη δεύτερη περίπτωση.

β) Διαθέτουμε 60 mL ρυθμιστικού διαλύματος CH₃COOH 0,1 M / CH₃COONa 0,1 M και από το διάλυμα αυτό θέλουμε να παρασκευάσουμε το επιθυμητό ρυθμιστικό διάλυμα με pH = 5 για το παραπάνω πείραμα.

i. Τι από τα παρακάτω πρέπει να προσθέσουμε ώστε να προκύψει ρυθμιστικό διάλυμα με pH = 5;

A) H₂O όγκου V

B) Διάλυμα HCl 0,01 M όγκου V

Γ) Διάλυμα NaOH 0,01 M όγκου V

Δ) Διάλυμα CH₃COOH 0,1 M όγκου V

ii. Να αιτιολογήσετε την επιλογή σας.

γ) Να υπολογίσετε τον όγκο V στην περίπτωση της σωστής επιλογής. Για το CH₃COOH: $K_a = 2 \cdot 10^{-5}$. Ισχύουν οι κατάλληλες προσεγγίσεις. $\theta = 25^\circ\text{C}$.

Μονάδες 17

Δ2. Διαθέτουμε δύο υδατικά διαλύματα, NH₄Cl 0,1 M (διάλυμα A) και CH₃NH₃Cl 1 M (διάλυμα B).

α) Πόσα mL H₂O πρέπει να προσθέσουμε σε 10 mL του διαλύματος A, ώστε το pH του να μεταβληθεί κατά 1;

β) 10 mL του διαλύματος A αναμιγνύονται με 40 mL του διαλύματος B και προκύπτουν 50 mL διαλύματος Γ. Να υπολογιστεί το pH του διαλύματος Γ.

$K_b(\text{NH}_3) = 10^{-5}$, $K_b(\text{CH}_3\text{NH}_2) = 10^{-4}$. Όλα τα διαλύματα βρίσκονται σε θερμοκρασία 25°C, όπου $K_w = 10^{-14}$. Τα αριθμητικά δεδομένα του προβλήματος επιτρέπουν τις γνωστές προσεγγίσεις.

Μονάδες 8

Κουράγιο!

Π. Κονδύλης, Π. Λατζώνης

Θέμα Ε (προαιρετικό)

Σε φιάλη αντιδρούν 3 mol CH₃COOH(ℓ) με 3 mol CH₃CH₂OH(ℓ) και αποκαθίσταται η ομογενής ισορροπία της εστεροποίησης για την οποία ισχύει: $K_c = 4$.

α) Να υπολογιστεί η απόδοση της αντίδρασης.

β) Από τη φιάλη της αντίδρασης αφαιρείται -με κατάλληλο τρόπο- ποσότητα H₂O, χωρίς μεταβολή της θερμοκρασίας και αποκαθίσταται νέα χημική ισορροπία στην οποία προσδιορίστηκαν 2,4 mol εστέρα. Πόσα mol H₂O αφαιρέθηκαν;